

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

VI. Probatum ejus γνησιότης & antiquitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

biorum, ita & Ben-Siræ Proverbia circumferuntur. Nec sententiam hanc elevat quod opponunt quidam, disconvenire nomina, illum quippe *בן סירא*, hunc vero *בן סירא* appellari, illum existimari nepotem Jesu, qui fuit Josedeci filius; hunc vero filium Jeremiæ, ut est in *Lequte*, sive *Collectaneis* R. Joli Levi: denique quia in libro Ben-Siræ *sunt fascinationes, vel illusiones, ex faciei concisione*, ipsius lectionem decreto Thalmudis ejusdem interdicti. Nam quod ad nominis discrepantiam pertinet; permutari facile ejusdem instrumenti literas Grammatici sciunt. Utriusque vero ignorabilis profapia est; falsa etiam & inepta, quæ Sirachidæ affingitur. Quomodo enim nepos Jesu Josedecidæ esse potuit, quod vult Isidorus, qui totis trecentis annis eo recentior fuit? Suspecta vero & valde dubia, quæ tribuitur Ben-Siræ, cum Jeremiæ per matrem nepos fuisse dicitur; nam si id ita esset, major ejus foret utique apud sequentes Scriptores celebritas & fides. Porro vitiatum in multis fuisse Ben-Siræ librum, etiam ante Thalmudis compositionem existimo, multaque in eum inserta quæ Thalmudistis Magistris probari non potuerint. R. David Ganz in *צמח רודר* hoc Thalmudis interdictum sic exponit, ut vetitum usum libri Ben-Siræ velit, non quod perniciosas res & malas, sed quod excellentes & sublimes contineat, quarum lubrica est & periculosa inquisitio. Sententiam Davidis istius adjuvat ipsum Thalmud, quod in *Baba Cama*, capite *Hachobel*, librum Ben-Siræ in *Hagiographorum* classem conjicit. *Hagiographa* intellige, non ea quæ proprie & *כתובים* appellabant Ebræi, & Spiritus sancti afflatu scripta esse docebant; sed inferioris generis, eorum nempe quæ per *בן סירא* dictata erant: cujusmodi creditos fuisse diximus libros *Tobiæ* & *Judith*.

R. Dav. Ganz
Germ. David,

Isidor. libr. 6.
Orig. cap. 2.

Sententia igitur nostra hæc est: cum scriptionem suam Ebraice excudisset Sirachides, ut pote Hierosolymita, idque ut videtur Hierosolymis, ea deinde usos esse Hierosolymitas Judæos, & qui in Syria partibus degebant, ac multis descriptis exemplaribus ad posteros propagasse: verum tractu temporis multa à Scribis & Rabbinis, multa à Librariis mutata, detracta, adjecta esse, quod in *Libro* *αὐθιγνιστοῦ* id sibi licere censerent; tandemque in eum quem habemus ordinem per literarum seriem, memoriae fortasse causa, esse digestum. Nec enim assentior Paulo Fagio, qui factum id a Ben-Siræ ipso asseverat. In Palæstinam cum subinde venisset Hieronymus, exemplaria illic vulgata, ac jam adulterata natum esse reor. Vitata quoque venerunt in manus Thalmudistarum. At cum Græcam Libri ejusdem interpretationem in Ægypto elaborasset Josephus Uzielides, Sirachidæ, sive Ben-Siræ nepos, & Hellenistis communicasset, credibile est argumenti gravitate, & dignitate operis permotos, id inter sacros Libros repositum fuisse. Quod demum Ecclesiæ Christi ab iis traditum cum reliquis Codicibus sanctis, ambiguae fuit aliquandiu auctoritatis, cum hinc admitteretur in Canonem ab Hellenistis, inde à Judæis secluderetur, quoad Ecclesiæ demum Christianæ consensu ac decretis auctoritatem adeptum est. Itaque valde dispar exemplaris & interpretationis fors fuit, cum hæc consecrata sit ab Hellenistis, illud inter apocrypha rejectum. Unde evenit, ut in ea attendere quicquam nefas duxerint Hellenistæ, nihilque profus mutaverint: cum id Judæi interpolaverint ad libitum, & recoxerint. Inde nata hæc quæ nunc est Ecclesiasticum inter & Proverbia Ben-Siræ discrepantia.

Fag. in Epist.
Præf. Ben-Sir.

V. Dixi Ebraico primum sermone compositum fuisse Librum hunc. Id trique clare testatur Prologus, Ebraica lingua scriptum vidisse Hieronymus asseverat. Munsterus quoque, sacrarum literarum apprime peritus, accepisse se narrat, Judæos Constantinopolitanos Ecclesiasticum Ebraico sermone conceptum, itidem ut librum *Tobiæ*, typis vulgasse. Paulus Fagius, in iisdem studiis subactus, ex viris fide dignis audivisse se ait, Ecclesiasticum Ebraicum in Bibliotheca quadam extare. Verum merito dubitari potest, ipsumne hoc sit Jesu Sirachidæ archetypum Ebraicum, an Ebraica interpretatio e Græco profecta. Mihi probabile videtur, quod dixi, Ebraicum Sirachidæ exemplar, sed jam vitiatum, in manus Hieronymi & Thalmudistarum venisse, novasque subinde labeas passum ad sequentis ævi Rabbinos sub Ben-Siræ nomine fuisse transmissum. At de exemplaribus Ebraicis Munsterus & Fagius memoratis alia mihi suspicio est: facile quippe crediderim ex Græco fuisse conversa, quod in libro *Tobiæ* factum dixi, apprime siquidem nota illis erant Proverbia Ben-Siræ. Antiquissimum eorum exemplar Constantinopoli impressum, penes Munsterum fuisse docet nos Buxtorfius in Bibliotheca Rabbinnica. Eadem vero *Isræ* edidit Paulus Fagius. Cum ergo operis hujus & Ecclesiastici discrimen probe cognoscerent, minime putandum est falsos in eo delusosque esse, sed potius re attente explorata caute ea distinxisse. Sed hæc proposita tantum à me sunt, non definita.

Disputatur
de Ebraicis
Ecclesiasticis
editionibus.
Hier. Præf. in
libr. Salom.
Fag. Epist.
Præf. libr.
Tob. Ebraic.

Buxtorf. in
Bibl. Rabb. in
בן סירא

VI. Caterum Libro huic à sacris sequentium temporum Scriptoribus suis honos habitus est, ex eoque depromptæ occurrunt non pauca in Novo Testamento sententia. Cujusmodi illa est Johannis: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit*: quæ ger-

Probatur
ejus
& antiqui-

1. Pet. 2. 10.
Joh. 14. 23.
Eccli. 4. 18.
Eccli. 11. 10.
1. Tim. 6. 9.
Luc. 11. 19.
Eccli. 11. 18, 19.
Math. 19. 17.
Eccli. 35. 16.
Luc. 16. 9.
Eccli. 29. 15.
Rom. 9. 21.
Eccli. 33. 13.

mana est istius ex Ecclesiastico: Qui diligunt Dominum, conservabunt viam illius. Confer illud ejusdem: Si dives fueris, non eris immunis a delicto, cum hoc Pauli ad Timotheum: Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, similia esse dices. Item hoc Lucæ: Dicam anima mea; Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus, Stulte, hac nocte animam tuam repetunt, quæ autem parasti, cujus erunt? nonne interpretatio est horum Ecclesiastici: Est qui locupletatur parce agendo, & hac est pars mercedis illius, in eo quod dicit, Inveni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus; & nescit quod tempus praterierit, & mors appropinquet, & relinquat omnia aliis, & morietur. Cum dixit Matthæus: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata: nonne istud Ecclesiastici videtur expressisse: Si volueris mandata servare, conservabunt te? Cum dixit Lucas: Ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula: numquid videtur respexisse clausulam hanc Ecclesiastici: Conclude elemosynam in corde pauperis, & hac pro te exorabit ab omni malo? Prodit etiam istud Pauli ad Romanos: An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam, ex illo Sirachidæ: Quasi lutum figuli in manu ipsius, plasmare illud & disponere; sic homo in manus illius qui se fecit.

Eccli. 4. 16.
Clem. Confl.
Apost. libr. 7.
cap. 11.
Reseruntur
argumenta
Adversario-
rum.
Primum ar-
gumentum.

Quod si aliorum Scriptorum conquiramus testimonia, ex iis quoque Libri hujus vetustatem arguemus: verba quippe hæc Barnabæ ex Epistola Catholica: μη ζήσω μετ' εἰς τὸ ἄσπιλον ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας, μετ' εἰς τὸ δουλεύειν σαρτῶν hæc ipsa sunt Sirachidæ: Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta. Extant hæc eadem in Clementis Apostolicis Constitutionibus, in quibus alia plurima reperire licet indidem deprompta, & nonnulla quoque in Ignatianis Epistolis.

VII. Jam vero expedita est argumentorum, quæ ex contraria parte opponi possunt, & parata solutio: istius puta, quod Hieronymi subministrabit auctoritas, Salomonem Libri hujus auctorem esse præcisè negantis, cum in Præfatione in libros Salomonis, tum præcipue in Commentariis ad nonum caput Danielis. Nempe ad Libri concinnatorem respexit, qui Sirachides fuit, ac etiam auctor dici potuit; perinde ut Stobæum Eclogarum suarum auctorem merito dicimus, & ut domus opifex censetur is, non qui materiam cædit, aut cæmenta tandit, sed qui hæc aliunde subministrata ordine collocat, & suis quæque locis ad condendam domum disponit; ita sententias à Salomone fere excogitatas, sic tanquam cæmenta ac materiam collegit Jesus Sirachi filius, & in ejus quo utimur operis fabricationem digessit. Qua de causâ, opinor, idem Hieronymus Ecclesiasten interpretans, cum Ecclesiastici testimonio uteretur, Salomonem testem citare se professus est.

Secundum
argumentum.
Drus. in Eccli.
Prol. 1.
Epiph. De
pond. & ment.
Joh. Dam. De
orth. fid. lib.
4. cap. 18.

VIII. Ad id autem quod legitur in Prologo ἀνεμυζαφου, qui, ut dixi, ex Athanasiana Synopsi descriptus est, Jesum Sirachiden, cujus nomen hic Ecclesiastici titulus præfert: σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Ἰσαχ, Sapiaientia Jesu filii Sirach, nepotem ipsum esse, respondere possumus, Prologo huic eatenus esse credendum, quatenus verum dicit, quod jam olim respondit Johannes Drusus. Pari responsione excipiemus Epiphanium, cujus hæc sunt verba: ἢ τὸ Ἰησοῦ τὸ υἱοῦ Ἰσαχ, ἐνεχθῆναι δὲ τὸ Ἰησοῦ, τὸ καὶ τὸν σοφίαν ἐβραϊστὴν Ἰσαχιδῆ, ἢ ὁ ἐνεχθῆναι ἀπὸ Ἰησοῦ ἐπιλυθῆναι ἐν ἑβραϊστῶν. Quæ est Jesu filii Sirach, nepotis Jesu, qui Sapiaientiam scripsit Ebraice, quam nepos ejus Jesus interpretatus Græce conscripsit: & Damascenum, qui nec aliter videtur sensisse. Idem nos olim, re minus explorata scripsimus alibi, ut nostra etiam nosmet vineta cædamus: nunc vero Scholiaste Ebraici libri Ben-Siræ auctoritatem sequimur, qui nepotem Sirachidæ Josephum appellat. Synopsæ autem Auctori, aliisque, causæ fuisse videtur ambigua Libri inscriptio, cur Interpretem nepotem avo cognominem fuisse putarent: cum enim legitur in Libri lemmate: σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Ἰσαχ ἀνεμυζαφου, uti nunc quoque habet Vulgatæ editionis titulus: In Ecclesiasticam Jesu filii Sirach Prologus, id ita acceperunt, quasi sensus esset, Jesu filii Sirach Prologus in Ecclesiasticum: cum potius id sibi velit, Prologus in Ecclesiasticum Jesu filii Sirach, atque ita interpungenda Græca sint, σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Ἰσαχ, tum adjecta Ἰησοῦ subjici debeat, ἀνεμυζαφου. Cæterum & Auctor, Synopsæ, & Epiphanius, & fere quicumque nepoti, Jesu Sirachidæ nomen fuisse censent, avo tamen Libri lucubrationem ultro concedunt. Addit Prologi hujus ἀνεμυζαφου Scriptor, mortuo Jesu avo, cum ad summam Libri perfectionem aliqua etiamnum curatura desideraretur, id nepotem præstitisse: quod eatenus ab eo factum concedo, quatenus id interpretis fides pati potuit, uti ex vulgato altero Interpretis ipsius Prologo intelligitur. Ex opinione autem falsò præcepta, Sirachiden esse nepotem, non avum, sequi necesse fuit hanc alteram, nepotis esse Orationem toti operi subjectam, ut quam Jesu filio Sirach titulus adscribat.